

Nya riktlinjer för verksamheten

VÅREN HAR VARIT INTENSIV och händelserik på CKS. En av de viktigaste uppgifterna har varit arbetet med att revidera det styrdokument som anger inriktningen för CKS verksamhet de kommande åren. Arbetet kulminerade vid ett internat i Vadstena i mars, då vår styrelse samlades tillsammans med CKS-medarbetarna för att diskutera hur verksamheten ska utvecklas. Många diskussioner och kloka synpunkter framkom under arbetet, varav många tänkvärda inspel utöver det som hamnar i själva dokumentet.

EN ANNAN STOR SAK under våren har varit de kommande organisationsförändringarna vid Linköpings universitet, som innebär att tre nya institutioner ska bildas. För CKS del handlar det inte minst om att vår duktiga forskare och före detta föreståndare Josefine Syssner kommer att bli prefekt i den institution som CKS kommer att tillhöra. Samtidigt som vi är glada över att få en så kompetent ledare för institutionen, kommer vi självfallet att sakna Josefine i vår forskningsverksamhet under förordnandetiden. Vi gratulerar Josefine till den spännande och viktiga roll som hon snart kommer träda in i.

Vi vill också gratulera vår uppskattade kommunikatör Anna Valentinsson, som kommer att få ett större ansvar vid LiU:s kommunikationsavdelning. Tack Anna för dina lysande insatser för CKS synlighet och som kollega i arbetsmiljön!

MARTIN KLINDHÄLL
föreståndare CKS

VA-tillgångar beskrivs sällan

Trots att exploateringar och investeringar är centrala i växande kommuner, beskrivs anläggningstillgångarna sällan i kommunala budgetar och årsredovisningar.

Det visar ny forskning där forskarna Robert Jonsson, CKS och Anna Thomasson, Rådet för kommunalekonomisk forskning vid Lunds universitet, studerat hur tio tillväxtkommuner beskriver anläggningstillgångar i sina mest formella dokument.

– Vi ser brister i hur kommunerna beskriver status och hur man underhåller dem. Det gör att det också blir svårt att få en totalbild över kommunernas ekonomi och om man lever upp till kraven på god ekonomisk hushållning, säger Robert Jonsson, ekonomie doktor vid CKS.

VA-läget vid tillväxt

Forskarna har särskilt tittat på anläggningstillgångarna inom vatten och avlopp. I kommuner som växer handlar det både om underhåll och nyinvesteringar. I förlängningen kopplar det också till ansvarsutkrävande och transparens till medborgarna, men också för att regioner och staten ska kunna få en överblick av nuläget och framtida investeringar.

– I dag finns det inga tvingande regler för hur de kommunala anläggningstillgångarna ska beskrivas och vi ser att det skiljer sig mycket åt mellan olika kom-

muner. Vi hade förväntat oss ett något bättre resultat. En förklaring kan vara att kommunerna växer så snabbt så att man inte hinner med att dokumentera, säger Robert Jonsson.

Resultatet av studien presenteras i Svenskt Vatten-rapporten *Anläggnings-tillgångar inom VA – hur beskrivs de i budgetar och årsredovisningar?* som finns att ladda ner från Svenskt Vattens hemsida.

Svårt att överblicka. Anläggningstillgångarna är ofta "osynliga" i strategiska dokument, visar Robert Jonssons forskning.

Driften går ofta först

Att investeringsekonomin är svår och komplex för många kommuner är en realitet. I många kommuner har inte frågorna varit aktuella på många år, kanske inte sedan 1960- och 70-talen. När man nu kliver in i en samhällsbyggnadsfas blir tidshorisonterna andra.

– Fokus ligger oftast på driftsbudgetar och hur kommunen ska klara sig det kommande året och då har

det varit lätt att strunta i de långsiktiga perspektiven. På ett eller ett par år märks det inte, men i det långa loppet.

Men flera kommuner har lyckats ställa om och jobba långsiktigt med sina anläggningstillgångar. Just de goda exemplen kommer Robert Jonsson att jobba vidare med inom en annan studie: inom det mångåriga forskningsprogrammet Mistra Inframaint. Programmet har till syfte att ta fram kunskap som ska komma kommunerna till godo så de kan vässa den strategiska kompetensen för att underhåll och investeringar i vatten, avlopp och vägar.

ANNA VALENTINSSON

Nytt uppdrag i glesbygd

Vilken kapacitet har kommuner i gles- och landsbygdskommuner att arbeta med näringslivsfrågor?

Den frågan står i centrum för det nya treåriga forskningsuppdrag som CKS fått av Tillväxtverket. Forskningen kommer att följa det särskilda statsbidrag som Tillväxtverket fördelar till 39 kommuner inom stödområde A, som består av gles- och landsbygdskommuner. Det riktade statsbidraget innebär att kommunerna under tre år får drygt fem miljoner vardera som de ska använda till att utveckla det lokala näringslivet och företagsklimatet. Kommunerna har stor frihet att bestämma hur pengarna ska användas.

– Gemensamt för kommunerna är att de har glesa strukturer och därmed ett begränsat antal lokala samverkanspartners för näringslivsutveckling. Det ger kommunerna speciella utmaningar – hur hanterar de dessa? säger Brita Hermelin, vetenskaplig ledare som tillsammans med Albin Olausson och Josefine Syssner kommer att genomföra projektet.

Kartläggning och fördjupning

CKS genomför två forskningsstudier. Den första består av en kartläggning över vilken kapacitet de 39 kommunerna har att arbeta med näringslivsfrågor. Den andra fokuserar på vad kommunerna väljer att göra i praktiken med det riktade statsbidraget: dels en sammanställning av alla kommuners insatser,

men också genom fördjupade studier av ett urval. I projektet är kunskapsöverföringen viktig: kommunerna lär av varandra under projektets gång och forskningen kan ge ytterligare kunskap och perspektiv.

Kunskap med flera riktningar

Men Tillväxtverket vill också lära.

– Tillväxtverket vill förstå vad kommunerna är beredda att göra genom riktade bidrag. I vanliga fall utgår relationen mellan stat och kommun från ett top down-perspektiv, men här är det bottom up som gäller. Vi är väldigt glada över att få vara med där, också för att det innebär ett fortsatt samarbete med Tillväxtverket, säger Brita Hermelin.

ANNA VALENTINSSON

Kunskapsstyrning i besöksnäringen

Kunskapsstyrning och kunskapsutveckling betraktas som viktiga verktyg för destinationsutvecklingen och besöksnäringen, men vad det innebär är dock inte självklart. I rapporten *Kunskapsstyrning i besöksnäringen - Regionala samordnares perspektiv på kunskap i destinationsutveckling*, skriven av Petra Svensson och Sebastian Larsson som studerat vilka kunskapsaktörer som uppfattas som viktiga för den svenska besöksnäringen, hur kunskapsperspektiv samordnas och vilka kunskapsnätverk som finns i regionerna.

Resultatet visar att det i huvudsak finns tre primära former av organisering för kunskapsstyrning: 1) organiskt och informellt utbyte mellan aktörer, 2) strategiskt arbete för att få olika aktörer att ta sig an destinationsperspektivet och 3) uppdelade perspektiv och kunskaper mellan aktörer. Alla former har för- och nackdelar, visar studien som omfattar de sju regionala aktörer som ingår i Tillväxtverkets insatser 2016–2019 inom "Hållbar produktutveckling".

Hållbarhet i vår – ekonomi i höst

Vårens seminarier "En hållbar framtid" har lockat många deltagare – kanske för att klimat- och hållbarhetsfrågorna får allt större utrymme, inte minst i den kommunala kontexten.

Sara Gustafsson, biträdande professor vid Linköpings universitet, underströk vikten av samarbete kring de globala målen vid terminens första seminarium. Kommunen bör vara aktiv och ta ansvar i det lokala hållbarhetsarbetet: vad kan vi göra utifrån de resurser och verktyg vi har? Viktigt är också sektorsövergripande samverkan, eftersom många frågor är relevanta inom flera förvaltningar och enheter.

Strategier för förändring

Miljöforskaren Sofie Storbjörk, universitetslektor vid Linköpings universitet, uppmanade till en substantiell samhällsförändring för att komma tillrätta med klimathoten. Hon talade vid det andra seminariet och underströk vikten av att identifiera åtgärder som kan begränsa utsläppen och samtidigt stegvis rusta samhället för att möta ett

förändrat klimat. Hon beskrev tre olika strategier: "reträtt" (omlokalisera bebyggelse), "försvar" (skydda sig) och "attack" (att försöka förändra sambandet mellan stad och vatten).

Vid det avslutande seminariet i serien målade Åsa Svenfelt, docent vid Kungliga Tekniska högskolan, upp fyra tänkbara framtider för Sverige 2050 som alla utmanar normen av ständig tillväxt: kollaborativ ekonomi, lokal självförsörjning, cirkulär ekonomi i välfärdsstaten samt automatisering för livskvalitet. Genom att sätta upp andra mål än ständig tillväxt går det att hitta andra vägar inom samhällsbyggandet menar hon och den forskargrupp som leder programmet "Bortom BNP-tillväxt: Scenarier för hållbart samhällsbyggande".

Kommunal ekonomi i höst

I höst bjuder CKS in till nya seminarier och då är temat kommunal ekonomi. Seminarierna kommer att handla om god ekonomisk hushållning, finansiella utmaningar och långsiktighet i den kommunala ekonomin.

Forskarförstärkning. Susanne Wallman Lundåsen, Richard Öhrvall (överst) och Erik Eriksson har alla anställts under våren. Foto: Anna Valentinsson

Förstärkningar på forskningsfronten

CKS-laget växer! Tre nya forskare har anställts under våren: Susanne Wallman Lundåsen, Richard Öhrvall och Erik Eriksson.

Gemensamt för de båda första är att de är statsvetare, ofta jobbar med kvantitativa metoder och kommer att verka inom kunskapsfältet Lokal politik och demokrati. Susanne Wallman Lundåsen har anställts som universitetslektor och forskar om tillit.

– Vilken betydelse har platsen där man bor för om man litar på andra eller inte? Det är en central fråga i min forskning. Jag har också forskat om befolkningens engagemang i civilsamhället, bland annat genom en stor återkommande undersökning om svenskarnas frivilligarbete, säger Susanne Wallman Lundåsen som närmast kommer från Mittuniversitetet och har tidigare varit verksam vid

Ersta Sköndal Bräcke högskola.

Richard Öhrvall har anställts som postdoktor och disputerade i höstas.

– Min avhandling *Growing into Voting – Election Turnout among Young People and Habit Formation* handlar om ungas valdeltagande och förstagångsväljare. Där kunde jag bland annat se att åldern vid röstningsdebuten inte spelar så stor roll för det fortsatta röstandet längre fram i livet. Jag forskar också om villkoren för politiker på lokal nivå tillsammans med Gissur Ó Erlingsson.

De båda rekryteringarna stärker och breddar forskningsmiljön. Dessutom har Erik Eriksson, tidigare postdoktor vid CKS, anställts som biträdande lektor inom kunskapsfältet Lokal styrning, organisering och välfärd.

– Rekrytering är ofta långa processer, men vi är mycket nöjda med resultatet, säger Martin Klinthäll, föreståndare.

ANNA VALENTINSSON

Nordiskt nätverk får hemvist vid CKS

Nordplus är ett nordiskt nätverk som verkar för kunskapsutveckling inom socialt arbete tillsammans med praktiken. Nätverket har fått förnyad finansiering från Nordiska ministerrådet för ytterligare två år och i samband med det flyttar värdskapet för nätverket till CKS. Här kommer det att koordineras av Kerstin Johansson, biträdande professor.

– Via nätverket kan vi samverka, utbyta kunskap och bedriva gemensam forskning, allt för att utveckla socialt arbete och stärka välfärdsarbetet generellt, säger Kerstin Johansson.

Nordplus syftar till att stödja utveckling och utbildning för socialarbetare, lärare, forskare och brukare, men också att hitta nya samarbeten och metoder för att möta de ökande kraven inom socialt arbete.

Kommundagen byter årstid

Nästa upplaga av CKS kommundag kommer att hållas under vårterminen 2020. Programkommittén har inlett sitt arbete och inbjudan kommer i höst – håll utkik!

Social samverkan genom fotboll

Genom midnattsfotboll samverkar kommuner med civilsamhället i områden med social och ekonomisk segregation. David Ekholm, postdoktor vid CKS, har följt arbetet i två svenska städer och beskriver i CKS-rapporten *Idrott som lokal socialpolitik – Kommun och civilsamhälle i samverkan* hur samverkan går till i praktiken och hur sociala verksamheter med idrott som verktyg kan etableras och bedrivas. I rapporten reflekteras kring vilken plats och betydelse midnattsfotboll kan ha för samhället och vilka politiska innebörder den kan ha.

Strategens roll i platsutvecklingen

Hur jobbar de strateger som utvecklar destinationer som ska locka besökare och bidra till lokal tillväxt? Om detta skriver CKS-forskarna Petra Svensson och Josefina Syssner i årsboken Ymer 2019 *Turismen och resandets utmaningar*. Boken ges ut av Svenska Sällskapet för Antropologi och Geografi.

Josefina Syssner kommer att leda ny institution

Josefina Syssner, forskare och tidigare föreståndare vid CKS, har utsetts till prefekt för en ny institution vid Linköpings universitet.

Samhällsvetenskap och humaniora samlas vid den nya institutionen när tre nuvarande slås samman. Hopslagningen är delvis ett resultat av långvariga ekonomiska underskott och att utbildningar inom humaniora inte lockat tillräckligt med studenter. Genom sammanslagningen vill man kraftsamla och stärka samhällsvetenskapens och humanioras förutsättningar.

– Samhällsvetenskap och humaniora har en otroligt viktig plats i samhället. Vi kan visa hur samhället förändrats över tid och på så vis få perspektiv på det vi tar för självklart idag. Vi kan ställa obekväma frågor och lyfta fram orättvisor och ojämlika maktrelationer. Vi kan också bidra med kunskap och perspektiv som gör det lättare för människor att orientera sig i sina privata liv och i sina arbeten och uppdrag, säger Josefina Syssner.

Tre institutioner blir en

Prefektuppdraget börjar formellt vid årsskiftet när den nya organisationen träder i kraft, men förberedelsearbetet har redan inletts. De tre institutionerna IKK, ISAK och ISV ska bli en. CKS kommer också att höra till den nya institutionen som kommer att omfatta upp emot 300 personer.

– För CKS är det en möjlighet att få

Ny prefekt. Josefina Syssner kommer att leda en ny institution vid LiU.

Foto: Anders Risenstrand

förankring i ett större sammanhang inom Linköpings universitet. Samtidigt tror jag att vi kan bidra med vår erfarenhet av att sprida vetenskaplig forskning i samhället och av att jobba nära kommunsektorn, säger Josefina Syssner.

Politik, planering och utveckling

Hon kommer att behålla sin anställning vid CKS där hon forskar inom lokal politik, planering och utveckling och där hon under åren 2012–2017 var föreståndare. De senaste åren har hon ägnat sig åt både forskning och undervisning, och har varit engagerad i flera utbildningar och forskningsprojekt.

– Där får jag lämna över ledartröjan åt andra som får kliva fram och ta en större roll, säger Josefina Syssner.

Proprefekter vid den nya institutionen är Stefan Jonsson, professor på ISV och ansvarig för forskarutbildningen på REMESO och Ann-Kari Sundberg, i dag prefekt vid IKK.

ANNA VALENTINSSON

CKS-forskare på Vadstena forum

Näringslivets, det offentliga och den ideella sektorns föränderliga betydelse i samhällsbyggnadsprocesser stod i fokus vid Stiftelsen Vadstena Forum för Samhällsbyggandes symposium 2019 som ägde rum 16–17 maj. CKS var välrepresenterat: David Ekholm, postdoktor, höll ett anförande om civilsamhällets roll i att bidra till social hållbarhet och Petra Svensson, postdoktor och doktoranden Albin Olausson gjorde en presentation av nya förvaltningsideal i samhällsbyggande: entreprenörer och byråkrater. Brita Hermelin och Erik Eriksson var sessionsledare. Ordförande för Stiftelsen Vadstena Forum för Samhällsbyggande är Josefina Syssner.

Publicerat

Ekholm, D. & Lindström Sol, S.

(2019) Mobilising non-participant youth: using sport and culture in local government policy to target social exclusion, *The International Journal of Cultural Policy*.

Magnusson, D. & Hermelin, B.

(2019) ICT development from the perspective of connectivity and inclusion – the operation of a local digital agenda in Sweden, *Norsk Geografisk Tidsskrift*.

Isaksen, A., Hermelin, B., Knutsen, H. & Joranli, I.

(2019) Labour Markets and the Geography of Firm Learning, *Norsk Geografisk Tidsskrift*.

CKS Nyhetsbrev utkommer fyra gånger per år och ges ut av Centrum för kommunstrategiska studier (CKS).

Längre artiklar finns på www.liu.se/cks

Redaktör: Anna Valentinsson
E-post: anna.valentinsson@liu.se

CKS är ett centrum för forskning, utveckling och samverkan vid Linköpings universitet.

Centrum för kommunstrategiska studier, Linköpings universitet, 601 74 Norrköping

Twitter: @CKS_LiU

Facebook: gruppen Centrum för kommunstrategiska studier